

Кулина О. В.,
старший викладач кафедри прикладної лінгвістики
Національного університету «Львівська політехніка»
E-mail: okulyna@gmail.com

Гриців Н. М.,
доцент кафедри прикладної лінгвістики
Національного університету «Львівська політехніка»
E-mail: nhrytsiv@yahoo.com

РОЛЬ СИНТАКСИЧНИХ СТРУКТУР КООРДИНАЦІЇ В ТЕКСТАХ ЗАПОВІТІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКИХ ЗАПОВІТІВ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ)

Стаття присвячена дослідженню непредикативних синтаксичних структур координації в англійському заповідальному дискурсі. Компонентами конструкцій координації найчастіше є дієслова, іменники та значно рідше прикметники, займенники і дієприкметники. В англійських заповідях виявлено 15 тис. 576 структур координації, з яких складовими є: іменники – 9 тис. 583 (61,5 %), дієслова – 4 тис. 816 (30,9 %), прикметники – 801 (5,2 %), займенники – 219 (1,4 %) та дієприслівники – 157 (1 %). 10 тис. 228 (65,6 %) разів ці конструкції сполучені за допомогою and та 5 тис. 348 (34,4 %) – or.

Ключові слова: англійський заповідальний дискурс, непредикативна синтаксична структура, синтаксична структура координації.

У мовознавстві традиційно розмежовують синтаксис речення та синтаксис висловлення. До першого зараховують структурно-семантичну інваріантну одиницю мовної системи, яка характеризується змістовою, комунікативною й інтонаційною завершеністю, до другого – мовленнєвий інваріант речення, його реалізацію в конкретному мовленнєвому акті [5, с. 544]. Непредикативні синтаксичні структури координації не були об'єктом дослідження в англійських заповідях. Ця проблема є актуальною, оскільки пов'язана з розглядом динаміки існування мовних одиниць різних рівнів у комунікативному просторі людської спільноти.

Синтаксична категорійність охоплює коло категорійних функцій, що проєктовані мовними формами та залежать від загальної системи мови з урахуванням загальної тенденції до значеннєвої взаємодії її одиниць, до формалізації семантики у слові, у сполученні слів (конструкції) і між одиницями-конструкціями [2, с. 77]. М. Мірченко зазначив, що в сучасному мовознавстві виділяють низку рівнів синтаксичної структури:

1) синтаксична поверхнева структура, що постає у вигляді дистрибутивної моделі і становить з'єднання словоформ за особливими внутрішніми законами такого з'єднання;

2) рівень другого порядку виявляє взаємні синтаксичні зв'язки, що їх реалізує певна відповідна модель на основі безпосередніх складників такої моделі;

3) третій рівень глибинної структури розкриває семантичні відношення між компонентами самої моделі та передбачає відношення компонентів цієї моделі до інших моделей, що виявляються у трансформаційно-породжуваних процесах;

4) максимально глибинний рівень, суто семантичний, що охоплює значеннєві, логічні, стосунки та транспонується в реченнєві моделі інших мов, виявляє себе в семантико-інформативному аспекті [2, с. 77–78].

Не існує єдиного підходу для тлумачення синтаксичних структур. У. Френсіс уперше ввів це поняття 1938 року, розробив теорію синтаксичних структур і виділив чотири основні типи: предикативна структура, структура комплементатії, структура модифікації та структура координації [7, с. 298]. Серед вітчизняних науковців цією проблематикою займався А. Корсаков. Поняття «синтаксична структура» він застосував до аналізу простого речення сучасної англійської мови [1, с. 19]. Структуру комплементатії він трактував як «завершення» семантики дієслова, що дає змогу вирішити проблему меж присудка. Науковець зауважив, що межі присудка визначаються семантико-синтаксичними межами комплемента і виділив чотири типи комплементів у структурах

комплементатії: об'єктивний, суб'єктивний, дієслівний і адвербіальний [1, с. 28]. Структури модифікації він назвав *верховими* (*headed*) або *ендоцентричними* (*endocentric*), а головний компонент такої структури відповідно може бути підметом, додатком, предикативом [1, с. 33]. Структури координації утворюють дві чи більше синтаксично ідентичні чи подібні компоненти [1, с. 34]. О. Хромченко влучно наголосив, що А. Корсаков переконливо побудував єднальну ланку між синтаксичною структурою та реченням, члени якого є компонентами синтаксичних структур предикації, комплементатії та модифікації [6, с. 131]. О. Образцова вважає, що А. Корсаков розробив оригінальну синтаксичну теорію, яка довела свою життєздатність при дослідженні явищ не лише англійської мови, але і й низки інших мов [3, с. 33]. Визначення відповідних конститuentів структур модифікації, комплементатії, координації та предикації і відношень між такими конститuentами дає змогу однозначно виявляти обов'язковість або факультативність кожного з елементів висловлення для структурної та семантичної цілісності речення [3, с. 34].

Метою статті є охарактеризувати синтаксичні структури координації, які зустрічаються в англійських заповітах. Досягнення цієї мети передбачає вирішення таких завдань: 1) розглянути теоретичні засади вчення про синтаксичні структури координації; 2) виокремити синтаксичні структури координації у англійських заповітах.

Аналіз заповітів допоміг виокремити непередикативні синтаксичні структури координації, які характерні для цього жанру. Структура координації об'єднує компоненти сурядним зв'язком у межах простого речення [4, с. 37]. У заповітах об'єднуються іменники, дієслова та значно рідше прикметники за допомогою *and* та *or*. Найчисленнішу групу становлять бінарні конструкції, утворені з дієслів заповідання, які об'єднані сполучником *and*. Заповідальна частина заповітів зазвичай розпочинається з біномної конструкції, яка вводить у дію передачу майна: *I give and bequeath, I give and devise, I give devise and bequeath, I order and direct, I give and recommend*. До біномних конструкцій також належить назва заповіту *Last Will and Testament*.

Бінарні конструкції, що фігурують у заповітах, є підсилювальними бінарними конструкціями, які типові для юридичних документів. Назва заповіту *Last Will and Testament* теж належить до підсилювальної біномної конструкції.

Наприклад:

First I give and bequeath to my two nieces Mary Anne Pennell, daughter of my brother Ralph Pennell along with my niece Sarah Pennell, daughter of my brother Richard all of my whole property (Robert Pennell, 1850);

I devise and bequeath all my real and personal estate whatsoever and wheresoever unto my said Trustees Hannan Witter John James Witter and Charles Edwin Witter (John Witter, 1908);

And I give, devise and bequeath all the rest, residue and remainder of my real and personal estate of whatsoever nature and wheresoever situate unto my wife Florence Gertrude Charlotte Vick (John Vick, 1914);

I declare and direct that it shall and may be lawful for my said trustees and executors and the survivors and survivor of them his executors and administrators to deduct retain and reimburse themselves and each and every of them respectively (Allen Beckett, 1846).

До конструкцій координації відносимо такі конструкції, компонентами яких є дієслова, що виражають настанови: *set aside and invest, to occupy or enjoy, give and recommend, make order and appoint, ratify and confirm, disallow revoke and annul*.

Наприклад:

I do hereby ratify and confirm this and no other to be my last will and testament (Stephen Messing, 1847);

And I declare and direct that my said trustees or trustee for the time being... shall have and be invested with full powers and authority to sell and dispose of call in and concert into money (Charles Robert Darwin, 1882);

And I do hereby utterly disallow revoke and annul all and every other former testament (George Fowler, 1846).

До структур координації відносимо: *my said son and daughters, her heirs and assigns, former wills and testamentary dispositions, investment and property, document and estate, farmer and grazier, residue*

and remainder, hand and seal, mercy and goodness, money and securities, funeral charges and the aforesaid legacies, perfect mind and memory, my mother and my brother, property and assets, executors and trustees, dividends and payments, dividend or other income, terms and conditions, education and welfare.

Наприклад:

*I also give and bequeath the rest **residue and remainder** that shall be left at my wife's decease unto my son James Hubbard (James Hubbard, 1845);*

*I order and direct that **the price and value** thereof shall be settled and determined by two indifferent and competent persons one to be nominated by my said Trustee or Trustees (Sarah Stelfox, 1841);*

*I give and bewueath... all other my present **estate and effects**... unto my wife Frances Almond (John Almond, 1843);*

*I appoint my **mother and my brother** Earl Spencer to be the guardians of that child (Diana the Princess of Wales, 1993).*

Низку структур координації утворено за допомогою *or: public stocks or funds, interest upon British Government securities or on mortgage, lands or tenements, being freehold or leasehold, Bank of England stock or East India stock, the interest or annual income, a son or sons, attain that age or marry, their heirs or assigns, representatives or trustees, the management of trust or the administration of estate, debts or obligations, parent or guardian, income or capital, management or administration, trusts or estates, fraud or negligence, property or income, to retain or purchase, interest or share, proportion or amount, retain or sell.*

Наприклад:

*I give unto my son William Wild all that my **cottage or dwelling house** (Goerge Wild, 1857);*

*... and any **money or effects** belonging to me (Alfred Carter, 1914);*

*I declare that any of my Trustees being **a Solicitor or other person** engaged in any **profession or business** shall be entitled to charge and be paid all usual professional or other charges for business done services rendered or time spent by him or his firm in the administration of my **estate or the trusts** hereof including acts which a trustee not engaged in any **profession or business** could have done personally (Boris Tony Jones, 2015).*

Рідше структури координації утворюють прикметники: *free and unsecured, living and capable, historic or artistic interest, freehold or leasehold, presumptive or vested, statutory and equitable, plain and simple, unable or unwilling.*

Наприклад:

*I give devise and bequeath all my property both **real and personal** whatsoever and wheresoever to my said wife absolutely (Sydney Arnold Benkes, 1909);*

*... to my sister Rosabel Charlotte the wife of the said Richard Longueville Barker during her life for her **sole and separate** use (Emma Maria Buckeley Owen, 1870);*

*... the Trustees or the Trustee for the time being of this my Will whether **original additional or substituted** or where the context requires my Personal Representatives for the time being (Judy Ann Jones, 2015).*

Рідко такі конструкції утворюють займенники, модальні дієслова та дієприслівники: *his or her, they or he, their or my, replacing or repairing, willed and bequeathed, possessed and interested.*

Наприклад:

*... to arise from such sale or sales or to be **collected and received** as aforesaid (Charles Robert Darwin, 1882);*

*... which I **shall or may** be possessed at my death (James Beckett, 1844);*

*... and apply the same for **his or her** advancement preferment or benefit (Charles Frederick Robert Barnett, 1915).*

Компонентами конструкцій координації найчастіше є дієслова, іменники та значно рідше прикметники, займенники і дієприкметники. Найчастіше ці структури охоплюють дієслова лексико-семантичної групи заповідання, іменники на позначення спадкоємців та об'єктів заповідання.

В англійських заповітах виявлено 15 тис. 576 структур координації, з яких складовими є іменники 9 тис. 583 (61,5 %), дієслова – 4 тис. 816 (30,9 %), прикметники – 801 (5,2 %), займенники –

219 (1,4 %) та дієприслівники – 157 (1 %). 10 тис. 228 (65,6 %) разів ці конструкції сполучені за допомогою *and* та 5 тис. 348 (34,4 %) – *or*.

Пропоноване дослідження орієнтує на подальший розгляд синтаксичних особливостей різних жанрів інституційного дискурсу на матеріалі різних мов.

Список використаної літератури

1. Корсаков А. А. Лексическое и грамматическое содержание и употребление глагола *have* в английском языке: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / А. А. Корсаков. – Одеса, 2013. – 237 с.
2. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій / М. В. Мірченко. – Луцьк : Вежа, 2004. – 393 с.
3. Образцова О. М. Лінійна організація висловлення в англійській, російській та українській мовах: монографія / О. М. Образцова. – Харків : Бурун Книга, 2012. – 384 с.
4. Образцова О. М., Образцова О. В. Обов'язковість компонентів синтаксичних структур предикації та комплементації для структури речення: семантичний та когнітивний аспекти / О. М. Образцова, О. В. Образцова // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – Одеса, 2010. – № 1. – С. 10–16.
5. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
6. Хромченко О. Дискриптивно-когнітивні особливості структури модифікації / О. Хромченко // Південний архів : зб. наук. пр. – Херсон, 2016. – Вип. LXIX. – С. 131–136.
7. Fransis W. Nelson. The structure of American English / W. Nelson Fransis. – New York : The Ronald Press Company, 1858. – 614 p.

Кулина О. В., Грыцив Н. М. Роль синтаксических структур координации в текстах завещаний (на материале английских завещаний XIX – начала XXI веков).

Аннотация

*В статье исследуются непредикативные синтаксические структуры координации в английском завещательном дискурсе. Компонентами конструкций координации чаще всего являются глаголы, существительные и значительно реже прилагательные, местоимения и причастия. В английских завещаниях выявлены 15 тыс. 576 структур координации, из которых составляющими являются: существительные – 9 тыс. 583 (61,5 %), глаголы – 4 тыс. 816 (30,9 %), прилагательные – 801 (5,2 %), местоимения – 219 (1,4 %) и деепричастия – 157 (1 %). 10 тыс. 228 (65,6 %) раз эти конструкции соединены с помощью *and* и 5 тыс. 348 (34,4 %) – *or*.*

Ключевые слова: *английский завещательный дискурс, непредикативная синтаксическая структура, синтаксическая структура координации.*

Kulyna O. V., Hrytsiv N. M. The role of syntactic structures of coordination in the text of Last Wills and Testaments (based on English Last Wills and Testaments of the mid XIX – early XXI centuries).

Summary

The research focuses on the study of non-predicative syntactic structures of coordination which are common for the genre of English Last Will and Testament. Verbs, nouns and less often adjectives, pronouns and participles are components of these constructions.

The aim of this article is to investigate syntactic structures of coordination in English testamentary discourse. To achieve the goal one should complete the following tasks: 1) to analyse the notion of syntactic structures of coordination and 2) to single out syntactic structures of coordination in English Last Wills and Testaments. The subject of the paper is syntactic structures of coordination in English testamentary discourse. Study materials are based on 400 English Last Wills and Testaments conducted between 1837 and 2015.

There is no single approach to the notion of syntactic structures. U. Francis first introduced this concept in 1958 and developed the theory of syntactic structures. He singled out four main types: structure of predication, structure of complementation, structure of modification and structure of coordination.

*A. Korsakov studied this problem among domestic scientists. He used the term syntactic structure to analyse a simple sentence in Modern English. As any language unit syntactic structures refer through the mind of the speaker and listener to something in the objective world, including a person. The scientist notes that a structures of coordination are combined by *and*, *or*, *but*. M. Mirchenko, O. Obrazcova, O. Selivanova and O. Khromchenko greatly contributed to the study.*

*The analysis of Last Wills and Testaments made it possible to single out 15 576 structures of coordination, the constituents of which are nouns 9 583 (61,5 %), verbs - 4 816 (30,9 %), adjectives – 801 (5,2 %), pronouns – 219 (1,4 %) and participles – 157 (1 %). 10 228 (65,6 %) times these constructions are combined by *and*, 5 348 (34,4 %) by *or*.*

Key words: *English testamentary discourse, non-predicative syntactic structure, structure of coordination.*